

Julian Przyboś

Odpowiedź na ankietę

Pytacie o jedno najwybitniejsze w każdej gałęzi sztuki, a nie o więcej dzieł, które mogłyby sobie rościć prawo do wybitności. Chcąc, ażeby moja odpowiedź przylegała ściśle do waszego pytania, dokonałem po skrupulatnej rozwadze skreślenia wielu dzieł, które nasuwały się z początku jako jedne z najwybitniejszych w poszczególnych gatunkach twórczości. Jakim kierowałem się kryterium? Właśnie ~~jedyności~~ ^{jedyności}, niepowtarzalności tego dzieła, które uznałem za najwybitniejsze. Dzieł dobrych osiągniętych ten sam mniej więcej poziom artystyczny, a więc dzieł do siebie podobnych jest więcej - jeśli jednak mam wskazać książkę czy obraz, czy dzieło architektury najwybitniejsze, wybieram takie, które do innych jest w swojej wybitności nie podobne, oryginalne, jedyne. ~~Ażeby znaleźć takie dzieło,~~

Ażeby znaleźć takie dzieło, zadałem sobie pytanie: Gdyby miała zginąć cała twórczość artystyczna ubiegłych 22 lat, które dzieła chciałbym ocalić? Te, któreby wyraziście i najpiękniej świadczyły o minionym czasie. Nie brałem więc pod uwagę ani aktualnej popularności dzieł, ani zmiennych notowań na krytycznej giełdzie literackiej i artystycznej. Najwięcej wątpliwości nastroczyło pytanie o najwybitniejszą książkę poetycką i o film. Zdecydowałem się w końcu na pierwszy tom Białoszewskiego, chociaż dzisiejszy Białoszewski zdążył chyba do samouniعةstwienia artystycznego. Jeśli chodzi o film, to w tej dziedzinie twórczości nie widzę dzieł bardzo wybitnych; wśród tych niezbyt wybitnych najlepszym wydaje mi się "Nóż w wodzie" Skolimowskiego. Co do innych dzieł - od początku nie miałem wątpliwości: one tylko, a nie jakiegokolwiek inne zasługują w moich oczach na epitet: najwybitniejsze. Nie odpowiedziałem na pytanie o dzieło muzyczne, bo wielu utworów uchodzących za wybit-

ne nie słyszałem. Ostatnio najbardziej mi się podobała "Symfonia: muzyka elektroniczna 1966" Bogusława Schäffera.

Najwybitniejsze dzieło literackie

1/ w dziedzinie poezji: "Obroty rzeczy" Mirona Białoszewskiego,

2/ w dziedzinie prozy: "Medaliony" Zofii Nałkowskiej,

3/ w dziedzinie dramatu: "Dwa Teatry" Jerzego Szaniawskiego,

4/ w dziedzinie krytyki: "Bez taryfy ulgowej" Artura Sandauera,

5/ w dziedzinie eseistyki: "U podstaw estetyki" Stanisława Osowskiego.

Najwybitniejsze dzieło plastyczne: "Słońce" Władysława Strzemińskiego.

Najwybitniejsze dzieło filmowe: "Nóż w wodzie" Jerzego Polañskiego i Skolimowskiego.

Najwybitniejsze dzieło architektury: Osiedle w Lublinie Oskara Hansena.